

1. Ráðgáta tilvistarinnar.

Í þriðju spurningunni er að finna eitt erfiðasta vandamál háspekinnar, og athugun á henni nær yfir hina flóknu ráðgátu um ástæðuna fyrir því að hlutveruleikinn er staðreynd þrátt fyrir allt.

Þetta er sú spurning sem menn af öllum hugmyndastefnum hafa spurt með margvíslegum hætti. Trúaðir menn spyrja: „Hvers vegna skapaði Guð heiminn? Hvers vegna er tilverunni þröngvað upp á allt og alla?“ Vísindamenn spyrja hennar í leit sinni að hinum algildu sannindum og í viðleitni sinni við að uppgötva frumhvöt alls hins sýnilega og ástæðuna fyrir skynrænu lífi. Heimspekingar spyrja hennar í jafn ákafri leit sinni að hinum lífgefandi innra þætti sem birtist í öllum siðfræðivísindum sérhverrar siðmenningar og meðal allra þjóða. Líffræðingar spyrja hennar í því þrotlausa starfi sínu, að leita að uppsprettu lífsins, og í ákafri viðleitni sinni til að gera grein fyrir framtaki lífsins sem ætíð virðist sleppa undan rannsóknum þeirra. Stærðfræðingar spyrja hennar þar sem þeir fást við formhlið birtingarinnar á öllum stigum stærðfræðinnar. Þeir komast að raun um að Guð beitir rúmfræðilögmálum, að alheimurinn grundvallast á lögum og reglum og að tilvera eins byggist á mörgum, en eru samt ófærir um að ráða gátuna um tilvist þessa mikla rúmfræðings.

Vandamálið er því enn óleyst, og allar hinar margvíslegu leiðir í viðleitninni við að finna lausn enda í blindgötum kenninga. Menn skynja eitthvað, sem er svo óljóst og torskilið að þeir neyðast til að gera ráð fyrir einhverri uppsprettu orku, lífs og vitsmuna og nefna hana mismunandi nöfnum, allt eftir hugrænni tilhneigingu sinni (trúarlegri, vísindalegri eða heimspekilegri): Guð, Alheimshugur, Orka, Kraftur, Hið Algilda, Hið Óþekkta – þessi hugtök og mörg fleiri hrjóta af vörum þeirra sem leita með tilstilli formsins að íbúanum innan formsins og geta ekki enn fundið hann. Orsökinn fyrir því að hann finnst ekki felst í takmörkunum efnisheilans og skorti á þroska þeirra líffæra sem gera þekkingu á hinu andlega mögulega. Með notkun þeirra er sambandið við hann möguleiki og raunveruleiki um síðir.

Ráðgáta tvígreiningar er ráðgáta sjálfrar tilvistarinnar, og hún er óleysanleg þeim manni sem neitar að fallast á möguleika tveggja dulfræðilegra staðreynda:

1. Að sólkerfið allt í heild sinni býr yfir vitund Lífs sem á upptök sín á sviðum sem liggja algjörlega utan við takmörkunarhring sólkerfisins.
2. Að raunbirting er lotubundin, og að lögmál endurholdgunar er aðferðin sem þróunin notar í tengslum við mann, Plánetulogos og Sólarlogos. Þar af leiðir þá áherslu sem lögð er á

grundvallaratriðin þrjú í inngangi *Secret Doctrine*:¹

- a. *Hið takmarkalaus óumbreytanlega frumeðli,*
- b. *lotubundin birting í alheiminum og*
- c. *eining allra sálna við yfirsálina.*

Þegar vísindamenn viðurkenna þessar tvær staðreyndir munu útskýringar þeirra breytast og sannleikurinn *eins og hann er* fer að lýsa í gegnum rök þeirra. Enn eru fáir menn reiðubúnir fyrir uppljómun, en hún er einfaldlega ljós innsæisins sem brýst í gegnum hindranirnar sem rökhugurinn hefur byggt. Þegar fram líða stundir mun sjást að tvígreind þróun sólkerfisins byggist á eftirfarandi þáttum:

- a. Sjálfri tilvistinni.
- b. Tíma og rúmi.
- c. Eiginleika löngunar eða nauðsynjar.
- d. Söfnunareiginleikanum sem er eðlislægur í sjálfu lífinu. Þessi eiginleiki safnar til sín, með aðferð hreyfingar, því efni sem honum er nauðsynlegur til að fullnægja löngun sinni, byggja upp form sem notuð eru til að leita tjáningar og til innilokunar í fangelsi hjúpsins í þeim tilgangi að öðlast reynslu.

---

¹S.D. I, 42-44.

Sú athugasemd er rétt að þessi kenning gerir ráð fyrir máttugri vitsmunaveru sem starfar eftir skipulagðri áætlun og efnisbirtist meðvitað í þeim tilgangi að framfylgja sínu eigin sérstaka ætlunarverki. Þessi tilgáta er þó sá klettur sem hin austrænu fræði byggjast á, og hún er almennt viðurkennd, þótt hugsuðir hinna mismunandi hugmyndastefna um allan heim hafi mismunandi viðhorf til hennar og setji hana fram hver með sínum hætti. Þessi hugmynd er þó aðeins ófullkomin framsetning hinnar sönnu hugmynda, en vegna takmarkana mannsins á núverandi þróunarstigi er hún fullnægjandi sem grunnur að því musteri sannleikans sem hann ætlar sér að reisa.

Þessi Vera, sem við gefum nafnið Sólarlogos, er á engan hátt hin sama og persónulegur Guð hins kristna manns. Sá Guð er engu meiri eða minni en maðurinn sjálfur, upphafinn í veru sem býr yfir ógnþrungnum mætti og er háð sömu dyggðum og löstum og maðurinn sjálfur. Sólarlogosinn er meira en maður, því hann er samheild allra þróunarleiða innan alls sólkerfisins, að mannkyninu meðtöldu, sem hefur miðlæga stöðu gagnvart hinum þróunarleiðunum. Á aðra hlið mannkynsins raðast sægur vera sem eru æðri mannum og hafa gengið í gegnum mannkynsþróunina í fyrri kölpum (sólkerfistímabilum); á hinn hliðinni er að finna herskara hinna lægri þróunarleiða sem í kölpum framtíðar munu ná stigi mannsins. Maðurinn stendur á jafnvægispunktinum mitt á

milli þessara hópa; í því er vandi hans fólgin. Hann tekur ekki fullkomlega þátt í efnislegri hlið þróunarinnar og er ekki heldur full tjáning þriðja Logossins, Brahma-eðlisþáttar guðdómsins, sem er birting hreinnar orku eða vitsmuna og mótar þetta fíngerða eitthvað sem við nefnum efni. Hann er ekki fullkomlega andi, tjáning fyrsta Logossins, Mahadeva-eðlisþáttarins, sem er birting hreins vilja eða þurfandi löngunar sem knýr fram raunbirtingu. Þessi eðlisþáttur er frumhvötin sjálf eða hinn mikli vilji til tilvistar. Maðurinn verður til fyrir sameiningu þessara tveggja; í honum mætast efni, eða virkt vitsmunaefni, og andi, eða frumviljinn. Hann er barn sem getið er af hjónabandi þeirra eða sameiningu. Hann raunbirtist í þeim tilgangi að tjá það sem býr í báðum þessum andstæðum ásamt afleiðingu samruna þeirra í honum sjálfum.

VII. HVERS VEGNA ER RÁS ÞRÓUNARINNAR LOTUBUNDIN?

Þessi hugmynd er ógnvekjandi og fær mann til að undrast.

Við skulum því fjalla um hana með því að taka fyrir vissar hugmyndir sem felast í hugtakinu lotubundin framþróun, en íhugun þeirra er ákaflega gagnleg.

1. *Hugmyndin um endurtekningu.*

Þessi endurtekning felur í sér eftirfarandi þætti:

a. *Endurtekning í tíma:* Hugmyndin um lotubundna virkni gerir ráð fyrir tímabilum af mismunandi lengd – meiri og minni lotur – en endurtekning hverrar lotu er af jafnri lengd. Manvantara, eða dagur Brahma, hefur ætíð sömu tímalengd, hið sama má segja um mahamanvantara. Umferðartími hvers atóms, þar sem það snýst um öxul sinn, er jafnlangur á því sviði sem um er að ræða.

b. *Endurtekning í raun:* Þetta felur í sér hugmyndina um sérstaka tóntegund, eða hljóm viðkomandi hóps atóma sem taka þátt í því að mynda eitthvert visst form. Atómhópurinn sér um að móta vissa röð kringumstæðna og endurtekur tóntegundina þegar hinn lífgandi þáttur kemst í snertingu við hann. Á vissum tilteknum tímum myndar hinn lífgandi þáttur tengingu við atómhópinn, og laðar fram sérstakan hljóm frá atómunum sem birtist á hlutlægan hátt sem viðeigandi umhverfisaðstæður. Með öðrum orðum: Samspil sjálfsins og ekki-sjálfsins gerist ætíð með lotubundnum hætti. Sjálfið kallar fram hinn sama tóneiginleika þegar það tekur sér bústað í formi, en tóntegundin fer smám saman hækkandi. Þetta er svipað þeim áhrifum sem verða þegar sami tónninn er hljómaður í mismunandi áttundum, byrjað á grunninum.

c. *Endurtekning í rúmi:* Þetta hugtak hefur djúpstæða tengingu við hið æðra hugtak karma, sem er í raun lögmálið sem ræður efni sólkerfisins, en upphafið á virkni lögmálsins má rekja til fyrri sólkerfa. Það er því um að ræða röð af lotum, og endurtekningu í sífelld hækkandi spíral undir stjórn lögmáls.

Þessar hugmyndir mætti einnig tjá á eftirfarandi hátt:

1. Sólkerfið endurtekur virkniskeið sitt:
Endurtekning í rúmi

2. Plánetukeðja endurtekur virkniskeið sitt:
Endurtekning í tíma

3. Hin stöðuga og samfellda endurrómun á tóni sviðs, tóni sviðsstigs, og alls sem kallað er til hlutlægrar tilvistar með þeim tóni: Endurtekning sviðs.

4. Tilhneiging atóms til að viðhalda virkni sinni, og á þann hátt að kalla fram líkar aðstæður, bæði í umhverfi og starfstæki: Endurtekning forms.

Þegar við yfirferum þessar hugmyndir á öll svið sólkerfisins, og þaðan til kosmísku sviðanna, höfum við opnað fyrir okkur svið óendanlegrar margbreytni.

.....

Allt sem gerist á heimstímabilunum er háð því hversu mikið eða lítið tónarnir eru samhæfðir. Þannig verður samræmi til; í upphafi ríkir grunntónn efnisins, síðan tekur tónn andans við smátt og smátt og dregur til sín athyglina, allt þar til tónn andans ríkir yfir öllum öðrum tónum. Þó þarf að hafa í huga að það er tónn lífsins sem viðheldur heilleika formsins. Tónn sólarinnar, til dæmis, heldur plánetunum á brautum sínum með réttri aðlöðun. Tónarnir samhæfast og samræmast þar til verkið telst fullnægjandi og tímabil fráhrarfs og

myrkvunar tekur við. Lotubundin þróun heldur áfram. Á sama hátt heldur maðurinn atómum allra þriggja líkama sinna saman með tóni sínum, og þar gegnir maðurinn sama hlutverki fyrir þau og sólin gegnir fyrir pláneturnar. Frumatriðið er þó það að segja má að lögmál aðlöðunar sé birting á mætti andans, en að lögmál fráhrindingar ráði forminu. Á hinum meiri tímaskeiðum laðar andi að sér anda. Á minni tímaskeiðum laðar andinn að sér efni um tíma. Tilhneiging andans er að sameinast og blandast anda. Form hrindir frá sér formi, og veldur þannig aðgreiningu. Hins vegar, á hinu langa tímaskeiði þróunarinnar, þegar þriðji þátturinn, hugurinn, kemur til sögu, og markmiðið felst í því að ná jafnvægisstöðu, má greina lotubundna birtingu á samspili anda og efnis, og afleiðingin verður hin reglubundnu tímaskeið plánetanna, manns og atóms. Með endurtekningu þróast því vitundin, og hæfnin til svörunar örvast. Þegar sú hæfni hefur náð því stigi að verða meðfæddur virkur eiginleiki lífverunnar, verður að beita honum á öllum sviðum, og enn á ný er lotubundin virkni meginregla vinnunnar, og þar af leiðandi er aðferðin til þjálfunar endurfæðing aftur og aftur. Þegar hinn eðlislægi vitundareiginleiki allra meðvitaðra lífvera er orðinn samhæfður þáttur í starfstæki Logosins á öllum sviðum sólkerfisins, þá og ekki fyrr en þá lýkur lotubundinni þróun, og þá hefur snúningshreyfingin á öllum sviðum kosmíska efnissviðsins náð svo háttbundinni og magnaðri hrynjandi að hún leiðir af sér virkni á næsta kosmíska sviði, hinu kosmíska geðsviði.

